<u>בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים</u>

בע"מ 63337-02-26

לפני:	כבוד השופט דוד מינץ כבוד השופטת יעל וילנר כבוד השופטת גילה כנפי-שטייניץ
המבקש:	פלוני
	נ ג ד
המשיבה:	פלונית
	בקשת רשות ערעור על פסק דין שנתן בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופטים: ע' רביד, נ' שילה וי' אליהו), ביום 20.1.2026, בעמ"ש 74795-05-25
בשם המבקש:	עו"ד אורית דרור הראל
בשם המשיבה:	עו"ד גיל בר-זהר

<u>פסק-דין</u>

<u>השופטת יעל וילנר:</u>

1. לפנינו בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופטים ע' רביד, נ' שילה ו-י' אליהו) בעמ"ש 74795-05-25 מיום 20.1.2026, שבגדרו התקבל בחלקו ערעור שהגיש המבקש על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו (השופטת א' זיטניצקי רקובר) בתמ"ש 21547-01-21 מיום 8.4.2025, שבמסגרתו התקבלה בעיקרה התביעה הרכושית שהגישה המשיבה.

רקע

2. המבקש והמשיבה קיימו קשר זוגי במשך כשני עשורים, ולהם שני ילדים. בחודש פברואר 2019 הצדדים נפרדו, ובהמשך לכך, הגישה המשיבה תביעה רכושית לבית המשפט לענייני משפחה, שבמסגרתה טענה כי היא זכאית למחצית מהזכויות בנכסים שצברו הצדדים במהלך חייהם המשותפים, מכוח חזקת השיתוף. המבקש טען מנגד, כי לא הייתה כוונת שיתוף בין הצדדים וכי הם ביקשו להחיל על עצמם משטר של הפרדה רכושית.

3. בית המשפט לענייני משפחה קיבל כאמור את עיקר תביעת המשיבה. נקבע כי יש לראות בצדדים כידועים בציבור, ועל כן, המשיבה נדרשת להוכיח כוונת שיתוף ביחס לנכסי המבקש. בית המשפט קבע כי אמנם שני הצדדים סיפקו הסברים הגיוניים התומכים בטענותיהם, אולם פתק שכתב המבקש בכתב ידו ביום 1.1.2018 (להלן: הפתק), שבו נכתב: "אנחנו מתחייבים שכול הרכוש שצברנו משותף לשנינו ב100% גם עם [כך במקור – י"ו] הוא רשום רק ע"ש אחד מאיתנו [שם המבקש ושם המשיבה – י"ו]" – מלמד כי הייתה כוונת שיתוף בין הצדדים. עוד נקבע, כי אמנם בהמשך המבקש איתר את הפתק וקרע אותו; אך אין בכך כדי לגרוע מכוונת השיתוף הנלמדת ממנו.

בהמשך לכך, נקבע כי למעט דירה אחת, שהוחרגה במפורש מהשיתוף, המשיבה זכאית למחצית מזכויות המבקש בנכסים שבמחלוקת, או למחצית משוויים, נכון למועד הקרע, בניכוי כלל ההלוואות וההתחייבויות ביחס לנכסים.

4. על פסק דין זה הגיש המבקש ערעור לבית המשפט המחוזי, שהתקבל בחלקו. נקבע כי קיימות ראיות משמעותיות להעדרו של שיתוף רכושי בין הצדדים, ובין היתר, העובדה שהצדדים ניהלו חשבונות בנק נפרדים; הנכסים שבבעלות המבקש מקורם ברכוש שצבר לפני הקשר ביניהם ובהלוואות שנטל, מבלי שהמשיבה תרמה מבחינה כספית לרכישתם; הנכסים הנדונים הם נכסים עסקיים; והצדדים בחרו במודע שלא להינשא בנישואין בעלי תוקף משפטי.

עוד נקבע כי לא ניתן להתבסס על הפתק כהוכחה לקיומה של כוונת שיתוף, וזאת ממספר טעמים: ראשית, בהינתן שהן בכתב התביעה הן בגילוי המסמכים מטעם המשיבה הפתק כלל לא הוזכר, והוא נזכר לראשונה רק בתצהיר עדות ראשית מטעמה, באופן שמלמד כי אף המשיבה לא ראתה בו בעל משמעות משפטית לצורך הוכחת טענתה לשיתוף רכושי. שנית, במועד שבו נכתב הפתק המשיבה הסתירה מהמבקש כי היא בקשר רומנטי ממושך עם גבר אחר. לפיכך נקבע, כי אף שחוסר נאמנות כאמור אינו יכול לפגוע בזכויות רכושיות, למעשה המשיבה הטעתה את המבקש, כאשר הדעת נותנת שהוא לא היה כותב את הפתק אילו היה יודע את מצב הדברים לאשורו במועד שבו נכתב. שלישית, נקבע כי ההתחייבות בפתק היא למעשה התחייבות של המבקש לתת למשיבה במתנה מחצית מהרכוש שלו. הוטעם כי על התחייבות זו חל סעיף 5 לחוק המתנה, התשכ"ח-1968 (להלן: חוק המתנה או החוק), שלפיו נותן המתנה רשאי לחזור בו מהמתנה כל עוד מקבל המתנה לא שינה את מצבו בהסתמך על ההתחייבות למתן המתנה, או אם מקבל המתנה התנהג באופן מחפיר כלפי נותן המתנה. נקבע כי במקרה דנן, המבקש למעשה

חזר בו מהמתנה כמה ימים לאחר מכן, בקריעתו את הפתק, וכי חזרה זו נעשתה כדין. בנוסף נקבע, כי ניתן לראות בהתנהגות האישה, שניהלה קשר רומנטי עם גבר אחר ללא ידיעתו של המבקש, התנהגות מחפירה שמאפשרת למבקש לחזור בו מהמתנה. טעם רביעי שעמד ביסוד קביעת בית המשפט המחוזי כי לא ניתן להתבסס על הפתק כראייה מכרעת לכוונת שיתוף, הוא נסיבות חתימתו, לרבות העובדה שמדובר בנכסים משמעותיים שלא פורטו בפתק, ושהוא נכתב בתקופה שבה כבר נתגלעו קשיים ביחסים בין הצדדים. אם כן, נקבע כי המשיבה לא הוכיחה שהיא זכאית למחצית מרכושו של המבקש וכי חזקת השיתוף לא חלה בין הצדדים.

5. לצד האמור, בית המשפט המחוזי קבע כי על המבקש להעביר למשיבה את דירת הגג שבבעלותו ביחד עם אחרים (להלן: הנכס). (במאמר מוסגר יוער כי בית המשפט המחוזי הורה למבקש להעביר למשיבה את הבעלות בנכס, אולם לטענת המבקש – שלא נסתרה – הנכס כלל לא רשום על שמו, והוא מצוי בבעלות משותפת שלו ושל אחרים). קביעה זו של בית המשפט המחוזי התבססה על מסרון ששלח המבקש למשיבה ביום 8.5.2020, באמצעות יישומון ווטסאפ, שבמסגרתו כתב: "רוצה להגיד לך כבר הרבה זמן שדירת הפנטהוז ... [הנכס – י"ו] תהיה רשומה בבעלותך כשתסתים" (להלן: המסרון). נקבע כי ניתן לראות במסרון זה התחייבות בכתב, שיש בה גמירת דעת ומסוימות, להעברת הזכויות בנכס לידי המשיבה. הודגש כי המסרון נשלח לאחר שהצדדים כבר נפרדו, וכאשר מצב הדברים היה ידוע למבקש. עוד נקבע, כי חרף טענותיו של המבקש בדבר הלוואות והתחייבויות שרובצות על הנכס, ההתחייבות במסרון לא סויגה בדבר, כך שיש לראותה כהתחייבות להעביר את זכויות המבקש בנכס למשיבה כשהן נקיות מכל התחייבות, שעבוד או זכויות של צדדים שלישיים.

על פסק דין זה נסובה בקשת רשות הערעור שלפניי.

טענות הצדדים

6. המבקש טוען כי לא היה מקום להורות על העברתו של הנכס לבעלות המשיבה. לטענתו, המשיבה כלל לא ביקשה את הסעד שניתן לה בפסק דינו של בית המשפט המחוזי; וכי המסרון בכלל הוצג על-ידה כראייה לתחולת חזקת השיתוף בין הצדדים. המבקש מוסיף כי מכל מקום, כלל לא השתכללה התחייבות מכוח המסרון, שכן הוא נעדר גמירות דעת ומסוימות. בתוך כך, נטען כי במסרון חסרים פרטים מהותיים, כגון התייחסות למס רכישה והיטל השבחה; התנאים הנדרשים להחלפת בעלים על-פי הסכם

השיתוף שנחתם בין המבקש והשותפים שהנכס גם בבעלותם (כאשר לפי הסכם זה, העברת זכויות שלא בהתאם למנגנון הקבוע בהסכם השיתוף האמור כרוך בפיצוי לכל אחד מהשותפים בסך של חצי מיליון ש"ח); וכן התייחסות להלוואות והתחייבויות שרובצות על הנכס ועל זכויותיו של המבקש בו. עוד נטען, כי ההתחייבות במסרון אינה בת-ביצוע, שכן הנכס כלל לא מצוי בבעלותו המלאה של המבקש כך שהוא אינו יכול להעבירו לבעלות המשיבה. עוד נטען, כי ככל שהייתה התחייבות במסגרת המסרון האמור, הייתה זו לכל היותר התחייבות לתת מתנה, כפי שקבע בית המשפט המחוזי ביחס לפתק. אולם, כך נטען, המשיבה מעולם לא טענה כי המסרון הוא התחייבות לתת מתנה ולא ראתה בו ככזה, וממילא גם לא שינתה מצבה לרעה בהסתמך עליו; ולפיכך, המבקש רשאי לחזור בו מההתחייבות לפי סעיף 5(ב) לחוק המתנה. המבקש מדגיש, כי מאז מועד הקרע הוא השביח את הנכס והגדיל את היקף התחייבויותיו בקשר אליו, וכי לא היה עושה כן אילו היה מתחייב לתת את הנכס האמור במתנה למשיבה.

7. מנגד, המשיבה סומכת ידיה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי וטוענת כי הבקשה נטועה בנסיבות הפרטניות של הצדדים. לטענתה, אין כל קושי – דיוני או מהותי – בקביעתו של בית המשפט המחוזי, שלפיה המבקש התחייב להעניק למשיבה את הנכס, או בכך שקביעה זו נשענת על המסרון. עוד נטען, כי אם המבקש הוסיף להשקיע בנכס לאחר ההתחייבות למשיבה ושינה את מצבו לרעה, הרי שאין לו להלין אלא עצמו.

[במאמר מוסגר יצוין, כי המשיבה הגישה גם היא בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, בנוגע לקביעה שלפיה חזקת השיתוף אינה חלה בעניינם של הצדדים. בקשה זו נדחתה בהחלטתי מיום 10.6.2026 בבע"מ 68243-02-26].

דיון והכרעה

8. כידוע, בית משפט זה ייעתר לבקשות רשות ערעור ב"גלגול שלישי" רק במקרים חריגים, אשר מעוררים שאלה עקרונית החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים, או על-מנת למנוע עיוות דין (ראו, מני רבים: בע"מ 9222-05-25 פלוני נ' פלונית, פס' 11 (29.7.2025)). בנסיבות העניין, ומשעה שהמשיבה כלל לא טענה בכתב התביעה כי המבקש התחייב במסרון להעביר לה את זכויותיו בנכס (ואזכיר כי טענתה הייתה למחצית הזכויות בנכס, כמו גם בנכסים אחרים, מכוח חזקת השיתוף), ממילא לא ניתנה למבקש הזדמנות נאותה להתגונן מפני טענה זו. אם כן, בעניינו מתעורר חשש לעיוות דין אשר מצדיק מתן רשות לערער.

לפיכך, מצאתי לדון בבקשה כבערעור מכוח סמכותי לפי תקנות 149(2)(ב) ו-138(א)(5) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, אשר חלות גם על בקשות רשות ערעור בענייני משפחה מכוח תקנה 44 לתקנות בית המשפט לענייני משפחה (סדרי דין), התשפ"א-2020. בהתאם, המבקש ייקרא להלן המערער.

9. כזכור, קביעת בית המשפט המחוזי, שלפיה המערער התחייב להעביר למשיבה את זכויותיו בנכס, נסמכה על המסרון שבו כתב המערער: "רוצה להגיד לך כבר הרבה זמן שדירת הפנטהוז ... [הנכס – י"ו] תהיה רשומה בבעלותך כשתסתים".

בהנחה שמדובר בהתחייבות תקפה – וכפי שאסביר להלן, ספק רב אם כך הדבר – הרי שכנגד העברת הזכויות בנכס למשיבה אין כל תמורה, ועל כן מדובר ב"הקניית נכס שלא בתמורה", כאמור בסעיף 1 לחוק המתנה; ובהינתן שהזכויות הקנייניות בנכס לא הועברו למשיבה, הרי שמדובר בהתחייבות לתת מתנה, כאמור בסעיף 5 לחוק המתנה (וראו גם: ע"א 879/14 נחשון נ' נחשון, פס' 5 לפסק הדין של השופט י' עמית (5.5.2016) (להלן: עניין נחשון)).

10. סעיף 5(ב) לחוק קובע, כי ניתן לחזור מהתחייבות לתת מתנה כל עוד מקבל המתנה לא שינה את מצבו בהסתמך על ההתחייבות (ובלבד שנותן המתנה לא ויתר בכתב על אפשרות זו). בענייננו, אף אם נניח, כאמור, שאכן מדובר בהתחייבות תקפה לתת מתנה, יש לראות במערער כמי שחזר בו מהתחייבות זו כדין, בהתאם להוראת סעיף 5(ב) לחוק; אסביר.

11. כידוע, הנטל להוכיח כי מקבל המתנה שינה את מצבו בהסתמך על ההתחייבות רובץ על מקבל המתנה (ראו: ע"א 760/83 פילובסקי נ' זיטלני, פ"ד לט(4) 277, 279 (1985); מרדכי אלפרדו ראבילו פירוש לחוקי החוזים מיסודו של ג' טדסקי: חוק המתנה, תשכ"ח-1968, 364 (מהדורה שנייה 1996) (להלן: ראבילו); עניין נחשון, בפס' 5 לפסק הדין של השופט י' עמית). כמו כן, בפסיקה נקבע כי הסתמכות מקבל המתנה היא בעלת "משקל נוצה" לעומת משקל זכותו של נותן המתנה לחזור בו (ראו: ע"א 350/96 וייסר נ' שביט, פ"ד נב(5) 797, 812-813 (1999); ע"א 1516/99 לוי נ' חיג'אזי, פ"ד נה(4) 730, 764 (2001); ע"א 11502/05 לאניאדו נ' הולנד ישראל בע"מ, פס' 5 (24.2.2008)).

בענייננו, כאמור, לכתחילה המשיבה כלל לא טענה כי המערער התחייב להעביר את זכויותיו בנכס לבעלותה ולא ביקשה לאכוף את ההתחייבות הנטענת שבמסרון. בהמשך לכך, המשיבה לא טענה – וממילא לא הוכיחה – כי היא שינתה את מצבה בהסתמך על התחייבות זו. משכך, ברי הוא כי המערער רשאי היה לחזור בו מההתחייבות לתת מתנה הגלומה לכאורה במסרון.

12. אמנם, חוק המתנה לא קובע את הדרך שבה נדרש נותן המתנה לחזור בו מהתחייבותו כאמור. אולם, נקבע לא אחת כי יש לעשות זאת בתום לב ובדרך מקובלת, וכי נדרש שהדבר ייוודע לצד השני, מקבל המתנה (ראו: דנ"א 1522/94 נייגר נ' מיטלברג, מט(5) 314, 324-325 (1996) (להלן: עניין נייגר); ראבילו, בעמ' 359 ו-366). בתוך כך, נותן המתנה אינו מחויב למסור למקבל המתנה הודעה מפורשת על חזרתו מהתחייבות כאמור, ואפשר שהיא תשתמע מההליכים המשפטיים בין הצדדים (ראו: ראבילו, בעמ' 359; כך גם לעניין אופן ביטול חוזה על-פי דיני החוזים, ראו: ע"א 8227/20 קסירר נ' אמסלם, פס' 39 לפסק הדין של השופטת ג' כנפי-שטייניץ והאסמכתאות שם (12.7.2023); דניאל פרידמן ונילי כהן חוזים כרך ב 516-517 (מהדורה שנייה 2020), וכפי שנקבע זה מכבר, בעניינים שלא מוסדרים במפורש בחוק המתנה יחולו דיני החוזים הכלליים – ראו: ע"א 3601/96 בראשי נ' עיזבון המנוח זלמן בראשי ז"ל, פ"ד נב(2) 582, 595 (1998); לרבות בנוגע לביטול התחייבות לתת מתנה, ראו: עניין נייגר, בעמ' 324-325; ע"א 3354/18 פלונית נ' פלונית, פס' 17 (23.3.2020) (להלן: עניין פלונית); וכן ראו: ראבילו, בעמ' 354).

13. בענייננו, המערער הכחיש, לאורך כל הדרך, כי המשיבה זכאית לקבל דבר מהנכסים המצויים בבעלותו. הכחשה זו אמנם התבססה על טענתו כי התקיימה הפרדה רכושית בין הצדדים, אולם זאת מאחר שכזכור, מעולם לא נטען על-ידי המשיבה כי המסרון מגלם התחייבות לתת מתנה, והמערער התגונן מפני טענות המשיבה בכתב התביעה, שהתמקדו בקיומו של שיתוף בנכסים בין הצדדים. מכל מקום, עוד מתחילת ההליכים המשפטיים שהתנהלו בין הצדדים, עלה בבירור כי אין בכוונת המערער ליתן למשיבה את הנכס במתנה; וכי אם הוא התחייב לעשות כן, הרי שהוא חוזר בו מהתחייבות זו.

14. המסקנה העולה מכל האמור היא, שאף אם המערער התחייב במסרון להעביר במתנה למשיבה את זכויותיו בנכס, הרי שהמערער חזר בו כדין מההתחייבות האמורה.

15. די באמור עד כה כדי לקבל את הערעור ולהורות על ביטול קביעתו של בית המשפט המחוזי, שלפיה על המערער להעביר את זכויותיו בנכס למשיבה. לצד זאת יצוין, בבחינת למעלה מן הצורך, כי דומה גם שהמסרון לא מבטא את "גמירות הדעת" הנדרשת מצד המערער לצורך התגבשותה של התחייבות מהסוג הנדון.

16. כבר נקבע כי "בעסקת מתנה מתחייבת רמה גבוהה יותר של הוכחת גמירת דעת – כך שנדרש לוודא כי המתנה ניתנה ברצון חופשי ומתוך הבנה מלאה" (עניין פלונית, בפס' 18). כך, גם דרישת הכתב בחוק המתנה נועדה להבטיח, בין היתר, את רצינות כוונותיו של המתחייב ליתן מתנה ולמזער את החשש מפני ניצולו (ראו: סעיף 5(א) לחוק המתנה; ע"א 726/71 גרוסמן את ק.ב.ק. שותפות רשומה נ' מנהלי עזבון המנוח יהושע בידרמן, פ"ד כו(2) 781, 789-790 (1972); עניין נייגר, בעמ' 324; ע"א 4009/22 כץ נ' בן עטיה, פס' 17 (18.10.2023); ראבילו, בעמ' 340-344; ולעניין דרישת הכתב הנדרשת כאשר מדובר בהתחייבות להעניק מקרקעין במתנה, ראו: סעיפים 7(ב) ו-8 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969 וסעיף 6 לחוק המתנה).

17. בענייננו, כמובהר לעיל, המשיבה כלל לא טענה בכתבי טענותיה כי המערער התחייב במסרון להעניק לה את הנכס במתנה, מה שמלמד כי המשיבה עצמה כלל לא ראתה במסרון התחייבות כאמור. בנוסף, מדובר במסרון לקוני, אשר חָסֵר מידע שעשוי ללמד על רצינות כוונותיו של המערער ועל גמירות דעתו להתחייב להעביר את זכויותיו בנכס למשיבה. לא למותר להזכיר כי זכויותיו של המערער בנכס כפופות להלוואות ולהתחייבויות שונות שנטל. העמימות שבמסרון בנוגע לפרטים מהותיים אלו ולפרטים נוספים, מגלמת קשיים משמעותיים במסוימות ההתחייבות, שאף בהם יש כדי להשליך על גמירת דעתו של המערער ליצור התחייבות כאמור (ראו: גבריאלה שלו ואפי צמח דיני חוזים 159-160 (מהדורה רביעית 2019)). הנה כי כן, דומה כי במכלול נסיבות אלו, לא התקיימה "גמירת דעת" ברמה הנדרשת בעסקת מתנה במקרקעין.

18. לנוכח האמור לעיל, אציע לחבריי כי נקבל את הערעור, במובן זה שתבוטל הקביעה בפסק דינו של בית המשפט המחוזי שלפיה על המערער להעביר את זכויותיו בנכס (וממילא, את הבעלות בנכס) לידי המשיבה.

עוד אציע כי בנסיבות העניין, לא נעשה צו להוצאות.

יעל וילנר
שופטת

<u>השופט דוד מינץ:</u>

אני מסכים.

דוד מינץ
שופט

<u>השופטת גילה כנפי שטייניץ:</u>

אני מסכימה.

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת י' וילנר.

ניתן היום, כ"ד חשוון תשפ"ז (04 נובמבר 2026).

דוד מינץ
שופט

יעל וילנר
שופטת

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת